

VLOGA IN UPORABA OBOROŽENIH SIL V PRIHODNOSTI

Povzetek Trenutni izzivi sodobnega operativnega okolja določajo ne le vzpostavitev strukture sil z nujnimi zmogljivostmi za visoko angažiranost in vzdrževanje (vključno z logistiko), temveč tudi dodelitev zmogljivosti ISTAR v podporo uresničevanja dodeljenih nalog ter doseganja zelenih učinkov oboroženih sil. Njihova podpora bo nenehno prilagojena svojevrstnosti delovanj, v katera bodo oborožene sile vključene, poudarek pa bo na enotnosti, medsebojni zamenljivosti, povezljivosti in celostnem delovanju znotraj večnacionalnih struktur, odvisno od načina organiziranosti, mesta razmestitve, podnebja, zmogljivosti za vzdrževanje na območju konflikta ter pravnega institucionalnega okvira, ki ga določijo mednarodne organizacije, ki naloge izvajajo.

Ključne besede *Zmogljivost¹, informacijska prevlada², območje delovanja³, celovit pristop⁴.*

Uvod Spreminjanje velikosti in preoblikovanje globalne arhitekture ter ponovna opredelitev načina upravljanja mnogovrstnih in večplastnih kriz zahtevajo spremembo določenih politik na mednarodni ravni. Povečali se bosta intenzivnost in pojavnost oblika asimetričnih tveganj ter groženj globalni varnosti, njihovi preprečevanje in

¹ Sposobnost izvesti neko različico delovanja ali doseči določen operativni učinek z izpolnitvijo posebnih standardov na področjih: doktrina, usposabljanje, organizacija, struktura, osebje, oprema, stanje pripravljenosti in sposobnost za razmestitev sil.

² Sposobnost zbiranja, analiziranja in stalnega širjenja informacij, skupaj z zmogljivostjo izkoriščanja ali preprečevanja sovražniku, da bi tudi sam izvajal te dejavnosti.

³ Del okolja delovanja, ki vključuje tiste sprejemljive/nesprejemljive pogoje in okoliščine, povezane z zelenim končnim stanjem, ki vplivajo na poveljniskovo odločitev, na uporabo lastnih zmogljivosti in na sodelovanje z drugimi akterji med operacijo. Vključuje zračne, kopenske, pomorske in vesoljske sisteme, elektromagnetni spekter ter pripadajoče sisteme sovražnikovih, prijateljskih, zavezniških, partnerskih in nevtralnih sil, ki so pomembni za dano krizno (konfliktno) situacijo.

⁴ Dobro usklajen in razumljiv način, s katerim se strani, ki sodelujejo pri reševanju krize (konflikta), odzivajo na neko situacijo.

zmanjševanje pa bosta postali prednostni nalogi demokratičnih držav ter mednarodnih varnostnih organizacij. Dinamika in strateški trendi prihodnjih dogodkov bodo pokazali, da varnost in, posredno, obramba presegata odgovornosti ter pristojnosti ene same države in pripisujeta večjo vlogo tradicionalnim varnostnim organizacijam na globalni ter regionalni ravni.

Mednarodno okolje bo pod vplivom silnega vzpona novih globalno pomembnih akterjev, širitve regionalnih blokov, ponovne oživitve in povečanja učinkov separatističnih, medetničnih ter verskih konfliktov, velikega upada sposobnosti pristojnih organov za učinkovito upravljanje svojega političnega, gospodarskega in socialnega stanja ob prehajanju na nove vire obnovljive energije, večjih potreb po hrani ter pomankanja kritičnih in stalnih vodnih zalog.

Dolgoročni trendi kažejo na prekinitve, šok in presenečenje, ki se odražajo v prekrivanju vlog držav, institucij in nedežavnih akterjev, kar vodi k širjenju novih političnih identitet v okviru obstoječih multilateralnih institucij. Te bodo imele težave pri prilagajanju na novo strateško okolje; vloga nevladnih organizacij se bo okrepila, prav tako pa se bo pojavil trend oblikovanja novih regionalnih tehnoloških, gospodarskih in finančnih navideznih blokov, ki bodo uvajali nove standarde na globalni ravni.

Poslabšanje varnostnega položaja in prekrivanje učinkov globalizacije, regionalnih trendov ter trendov razdrobljenosti bosta povzročili nove grožnje in tveganja, ki bodo še večji zaradi večjih socialnih nemirov, naravnih nesreč, svetovne demografske rasti, izčrpanja virov, podnebnih sprememb in novih asimetričnih groženj (terorizma, organiziranega čezmejnega kriminala, nezakonitih migracij, kibernet-skih napadov, korupcije, etnične in verske politizacije, povečanega medsebojnega sovraštva med različnimi kulturami, izvoza trgovine nestabilnosti ter degradacije naravnega okolja). Evropa in njene sosednje regije se bodo najverjetneje spoprijele z nezaupanjem v mednarodno načelo spoštovanja državne suverenosti in nedotakljivosti meja ter z neupoštevanjem tradicionalnega sistema nadzora nad orožjem.

V teh okoliščinah si bo Romunija prizadevala za spodbujanje, varovanje in obrambo svojih nacionalnih vrednot ter interesov, in sicer z razvojem (prek partnerstev) novih verodostojnih vojaških zmogljivosti, primernih potrebam nacionalne obrambe in obrambe v okviru zavezniških sil, ter »s spodbujanjem demokracije, miru in stabilnosti v neposredni sosesčini in v drugih regijah strateškega interesa«⁵.

Prihodnje območje delovanja bo večdimenzionalno, dinamično in živahno, večsmerno, avtomatizirano in digitalno, razširjeno, integrirano ter večnacionalno, z moduliranimi in demoduliranimi vojaškimi ukrepi, z usklajenimi napori ter v popolnem sodelovanju in navidezno pregledno na podlagi informacijskih možnosti medijev ter vidnih ukrepov.

⁵ *Varnostna strategija Romunije, 2008.*

Nanj bo vplivalo več verjetnih in možnih dejavnikov nestabilnosti, kot so boj za ravnotežje moči, tekmovalnost, nacionalizem, verski spori, demografska rast, širjenje ter posodobitev oborožitvenih sistemov kot sestavnih elementov v celoti izraženege pojava, ki predstavlja temelj možne ogroženosti nacionalne in globalne stabilnosti ter varnosti, prav tako še okoljska tveganja zaradi naravnih in civilizacijskih nesreč.

Oborožene sile bodo morale biti sposobne delovati v različnih okoljih (mestih, gorah, puščavah, arktičnih območjih itn.) z veliko natančnostjo, ne le proti sovražnikovim vojaškim ciljem. Morale se bodo čim bolj izogibati stranski škodi in žrtvam med civilnim prebivalstvom. Vse to bo določalo raziskave, razvoj, izvajanje poskusov in uporabo novih nekonvencionalnih »vektorjev«, tehnik, tehnologij in postopkov.

Časovna in prostorska širitev okolja delovanja za uresničitev postavljenih ciljev bo vplivala na raznolikost izvajanja skupnih operacij na strateški ter operativni ravni in na vodoravno povezovanje novih rodov ter operativnih komponent. Oborožene sile bodo zato imele nalogo preprečiti sovražnikov odziv, in sicer z usklajenim neposrednim in posrednim delovanjem na združeni ravni, z določitvijo različnih ciljev, z zmanjševanjem razlik in z učinkovitim oblikovanjem ukrepov, usmerjenih na določene cilje.

Prihodnje vojaške operacije bodo visoko intenzivne, izvedene istočasno ali zaporedoma, na dinamičen način, na strateški, operativni in taktični ravni, s ciljem informacijske prevlade, na podlagi pravične porazdelitve tveganj, odgovornosti, vlog in stroškov, in sicer skladno z oblikovano situacijo ter v povezavi z zastavljenimi cilji političnih odločevalcev, z razvojem razmerja sil med sprtimi stranmi, s povečanjem ali zmanjšanjem števila zaveznikov in podpornikov ter vključno z ukrepi, ki jih ti sprejmejo in so skladni s stopnjo varnosti na regionalni ter globalni ravni. Zanje bodo značilni:

- kompleksnost, raznolikost in večdimenzionalnost;
- integrirana uporaba vseh načinov moči;
- večje število asimetričnih konfliktov nizke intenzivnosti (terorizma, zavajanja, psihološkega vplivanja, uporov in spopadov na obmejnih območjih);
- večja vključenost nedržavnih akterjev.

Skladno z novim strateškim konceptom zagotavljanja varnosti na podlagi dinamičnega delovanja bo poudarek na prilagodljivosti in ohranjanju pravila o soglasju, na zagotavljanju visoke pripravljenosti, na razmestitvi ter vzdrževanju sil na vojskovališču in na upoštevanju enotne linije poveljevanja ter kontrole na strateški oddaljenosti od zavezniškega ozemlja.

Istočasno si bodo prizadevali za zmanjšanje nacionalnih omejitev in za uporabo učinkovitega ter celovitega pristopa, s poudarkom na prilagodljivi kombinaciji vojaških zmogljivosti, ki se nanašajo na obrambo pred nekonvencionalnimi, jedrskimi in protibalističnimi izstrelki. Spremenil se bo način delovanja sil na območju delovanja, hkrati se bo povečalo število zračnih, kibernetških in informacijskih operacij v

podporo želenega končnega stanja v konfliktu, z uporabo novih načinov (navideznih, psiholoških, gospodarskih in drugih).

Hkrati bo širitev območja delovanja povzročila vzpostavitev in usposabljanje nekaterih trdih in mehkih paketov zmogljivosti ter oblikovanje posebnih programov javnih naročil in organizacij z namenom izvesti ves spekter združenih ter večnacionalnih operacij v svojevrstnem večnacionalnem okolju.

Kraj, vloga in uporaba oboroženih sil bodo predvsem odvisni od prihodnjih asimetričnih, tradicionalnih in motečih groženj, ki bodo vplivale na izbiro odločevalca ter časa in na zakonito uporabo sil glede na razmere na terenu. V istem kontekstu bodo prihodnji konflikti zahtevali uporabo nekonvencionalnih sil na najvišji ravni za upiranje nekaterim nizko intenzivnim, destabilizacijskim, manipulativnim in na šoku temelječim asimetričnim grožnjam ter za doseg strateških učinkov z uporabo določenih zmogljivosti na taktični ravni.

Sprememba preventivne politike in enostranskega načina delovanja v smeri mednarodne zakonitosti ter legitimnosti, ki temelji na doseganju soglasja in zagotavljanju strateških interesov, zahteva oblikovanje nekaterih objektivnih meril, ki se nanašajo na čas, kraj in način uporabe vojaških sil pod okriljem Združenih narodov ali Koalicije voljnih.

Hkrati bosta prihodnja tekma za življenjsko pomembne vire in območja geostrateškega pomena ter proaktivno delovanje za preprečevanje kriznih razmer zahtevala stalno sodelovanje z zavezniki in s koalicijskimi partnerji v okviru enotnega ter integriranega poveljstva, medresorsko usklajevanje na posebnih področjih (diplomatskem, političnem, zdravstvenem, izobraževalnem, gospodarskem in razvojnem), in sicer z ustrezno dodelitvijo finančnih sredstev za boljšo regionalno usmerjenost prizadevanj skladno z zavezniškimi ter nacionalnimi interesi.

Vojaške sile bodo zato uporabljene tudi komplementarno, v vlogi podpore dejavnikom moči na nacionalni ravni, za obvladovanje kinetičnih in nekinetičnih konfliktov. Sedanji konflikti so odločilno spremenili vlogo in odgovornost oboroženih sil, ki so se iz glavne bojne sile spremenile v aktivni dejavnik pri zmanjševanju posledic naravnih nesreč, v sodelovanje v stabilizacijskih, obnovitvenih in razvojnih procesih ter v zagotavljanje varnosti nevojaških udeležencev na vojskovališču ali ob boku drugih mednarodnih organizacij, ki so specializirane za krizno upravljanje.

Način uporabe oboroženih sil in potreba po hitrem, združenem ter večnacionalnem skupinskem odzivu bosta še naprej temeljila na soglasju, nacionalnih omejitvah, standardizaciji večnacionalne logistične podpore in omejeni pristojnosti imenovanega poveljnika operacije do trenutka »prenosa pooblastil«.

Jasna opredelitev in priprava organov, ki so odgovorni za poveljevanje ter kontrolo operacij in za zmogljivosti izkoriščanja virov, bosta močno vplivni in bosta prispevali k uspešnosti operacij.

Stalno spreminjajoče se mednarodno okolje zahteva delovanje oboroženih sil v svojvrstnih okoljih in situacijah (urbanih, gorskih, puščavskih in polarnih območjih). V tem kontekstu bodo posebnost, fiziognomija in obseg vojaških delovanj, poleg raznolikega operativnega okolja, zahtevali strukturno ter akcijsko reorganizacijo sil za zagotovitev skupne, modularne in prilagodljive organizacijske strukture s profesionalnimi silami, ki so opremljene z inteligentnimi, visoko zmogljivimi sredstvi ter ki lahko zagotavljajo pravočasne in zanesljive informacije, odločilne manevre ter visoko premičnost.

Sile bodo morale biti visoko razpoložljive, vsestranske, premične, samostojne in povezljive. Imeti bodo morale veliko sposobnost prilagajanja, visoko pripravljenost in informacijsko prevlado, združevati potencial ter zmogljivosti za skupne manevre in imeti modularno strukturo, večdimenzionalno zaščito ter vzdrževanje z mrežno podprto zmogljivostjo.

Oborožene sile bodo morale v miru uvajati novosti in se spreminjati, med vojno pa se prilagajati realnostim ter priložnostim asimetričnega in hibridnega prostora delovanja, ko strah pred vojno ter nesoglasja izkrivljajo, prikrivajo in vplivajo na dojemanje realnosti prostora delovanja.

Spremembe, ki jim bomo priča na vseh področjih, bodo določale drugačno miselnost (novo razumevanje koncepta solidarnosti med zavezniki, enakomerno razdelitev nalog, vlog in stroškov ter uveljavitev novih oblik sodelovanja znotraj mednarodne skupnosti na podlagi celovitega pristopa), iskanje takojšnjih vojaških rešitev in tvegano ter drago preventivno delovanje ali dolgotrajne spopade.

Glavni izzivi vojne v prihodnosti bodo:

- izginjanje klasičnega okvira konfrontacije in uporaba spremenljivega, digitaliziranega, dinamičnega ter večdimenzionalnega prostora delovanja;
- uporaba nekaterih »plemenitih strategij«, ki so posledica uporabe visoko razvitih in učinkovitih oborožitvenih sistemov ter vključujejo umetno inteligenco, ki bo bistveno zmanjšala človeško nenaatančnost;
- spodbujanje filozofije prikrievanja agresivnih ukrepov pod videzom miroljubnih, ki so komaj opazni in nepomembni, ter spodbujanje psihološkega vplivanja in »zastрупljanja« komunikacijskih sredstev skupaj z istočasnim delovanjem na vsem območju konfrontacije;
- prednostna uporaba nesmrtonosnega orožja za poraz nasprotnika in, v omejenem obsegu ter v kritičnih razmerah, uporaba smrtonosnega orožja za delovanje na strateške cilje;
- razmestitev strateških zračnih in pomorskih sredstev, mehaniziranih ter oklepnih sil v rezervnih komponentah in vzpostavitev smrtonosne aktivne komponente z

majhnimi, hitro razmestljivimi, dobro pripravljenimi paketi sil, ki se lahko hitro angažirajo ter imajo zmogljivosti za odvracanje asimetričnih in hibridnih groženj.

Prihodnje nacionalne sile bodo morale izvajati ves spekter operacij (združene, večnacionalne, medresorske in neodvisne operacije ter operacije združenih rodov) in vrsto nalog ter vključevati raznolike zmogljivosti, ki bodo imele dopolnilno in multiplikativno vlogo.

Prihodnja uporaba oboroženih sil bo usmerjena na prednostne trende:

1. Za pravočasno odvracanje in učinkovito strateško obrambo bodo nujni reorganizacija operativnih jedrskih sil, razglasitev začasne operativne zmogljivosti za raketno obrambo in dogovor o posvetovanju, poveljevanju in kontroli na podlagi prilagojenega načrta odvracanja, ki bo zagotovil ravnotežje med političnimi ter vojaškimi močmi, med konvencionalnimi silami, raketno obrambo in jedrskimi silami, pri čemer bodo imele najpomembnejšo vlogo zračne sile.

Prihodnja struktura ne bo uravnotežena in njene zmogljivosti za jasno prepoznavanje ter odvracanje možnih groženj bodo neenakomerno porazdeljene. Bistvene bodo večnamenske zmogljivosti, ki bodo temeljile na večji sposobnosti prilagajanja, vsestranskosti in preživetja v širokem spektru nalog, s poudarkom na novem večnamenskem zrakoplovu, na zmanjšanju vplivnega območja radarja, na ukrepih združenega elektronskega bojevanja ter na razvoju visoko zmogljivih, nano, verjetnih in natančnih brezpilotnih zračnih sistemov za napad.

2. Zagotavljanje informacijske prevlade v okviru omrežnega vojskovanja bo zahtevalo podrobno usklajitev vseh naporov dejavnikov moči, ki bodo vključeni v operacije, kar bo bistveno za pravočasno zavedanje o situaciji za odločevalce na strateški, operativni in taktični ravni. Oblikovala se bodo odporna in vzdržljiva, prilagodljiva ter prožna omrežja z glavnim poudarkom na kakovosti zagotovljenih informacij, ki bodo osredotočena na povezovanje in združevanje analitičnih dejavnosti z operativnimi, z namenom izvesti vse naloge in pravočasno ukrepati v dinamičnem okolju.

3. Za ponoven razmislek o obliki podpore civilnih organov, z namenom izpolniti temeljne potrebe in oblikovati okolje delovanja ter varnostno okolje v podporo nacionalnih interesov, bosta nujna opredelitev in oblikovanje modela horizontalnega sodelovanja, ki bo temeljil na partnerstvu med vladnimi, večnacionalnimi korporacijami ter civilno družbo in na medresorskem partnerstvu z nevladnimi ter zasebnimi/prostovoljnimi organizacijami, ki predstavljajo intervencijsko rešitev, kadar je odziv na neko situacijo počasen in ni na voljo dovolj zmogljivosti.

Model (z določenimi lastnostmi, terminologijo, protokoli in cilji) bo temeljil na skupnem razumevanju položaja, vloge, odgovornosti in ciljev vseh sodelujočih, na

prilagodljivosti ter sinergiji različnih sektorjev družbe v skupnem sodelovanju za rešitev zapletenega položaja.

Oborožene sile bodo delovale kot pobudnik in določile možne partnerje, taktike, tehnike in postopke, nujne za sodelovanje, medsebojno vplivanje in delovanje. Poleg tega bodo vzpostavile sistem dobrih praks, ki bo temeljil na zaupanju in jasnih pravicah intelektualne lastnine, s poudarkom na predpostavki, da nobena organizacija nima zahtevanih zmogljivosti ter operativnih in podpornih orodij za sočasno izvajanje več nalog ter obvladovanje dogodkov, da bi se ustvarila simetrija ciljev, konceptov in virov.

4. Podpiranje procesov stabilnosti in obnove, pri čemer bodo oborožene sile pomagale pri podpori gospodarstva in ustvarjanju novih delovnih mest, bo pripomoglo k stabilnosti in varnosti (organiziranje svobodnih volitev, obnova kritične infrastrukture, zagotavljanje humanitarne pomoči, odkrivanje in pregon, obnova socialnih institucij ter z njimi povezanega kapitala, uresničevanje gospodarske politike itn.).

Glede na to je treba z zastavljenimi cilji doseči prilagodljivost in razpoložljivost dejavnikov nacionalne moči, ki so nujni za povečanje učinkovitosti ter gospodarnosti uporabe oboroženih sil in za medresorsko povezovanje, začevši z zgodnjimi fazami načrtovanja, enotnostjo poveljevanja, razvojem ekspedicijskih ter nevojaških zmogljivosti za izpolnjevanje temeljnih potreb prebivalstva, zagotavljanjem javnega reda in miru, ustvarjanjem pogojev za socialno pravičnost ter zagotavljanjem prehoda k legitimnosti in civilnemu upravljanju.

5. Sodelovanje na področju varnosti mora upoštevati vlogo, položaj in uporabo vojaških sil proti državnim in nedržavnim akterjem, za kar so nujni novi znanje in ukrepi za posredovanje v svojevrstnem, nestabilnem in dragem okolju ter skupno razumevanje o tem, kako zagotoviti pomoč v operacijah za stabilizacijo in obnovo, na podlagi nove medresorske strategije komuniciranja, nadzora in sodelovanja, posebnih zmogljivosti ter uporabe vojaških in netradicionalnih vlog, kar bi pomenilo zahtevo po drugačnem usposabljanju ter delovanju.

Znotraj teh področij so cilji medresorskega sodelovanja: oblikovanje skupnih ciljev (nenehna izmenjava informacij, zagotavljanje dostopa do določenih vojaških objektov, medsebojno zaupanje in splošno razumevanje groženj); zagotavljanje celovitega načrtovanja (sledenje teroristom, zaščita infrastrukture, zagotovitev zanesljivosti oskrbe z energijo, vzpostavljanje »varnih zatočišč« za razseljene osebe in begunce itn.); podpora določenim skupnim varnostnim delovanjem z ustvarjanjem združenih ekip za gospodarsko sodelovanje na področju upravljanja in varnosti na ravneh bataljona, okrožja in pokrajine.

Model, ki bi se lahko uporabil, temelji na teoriji Alija Laidija o vrstah trenutne varnosti. Po njegovem mnenju je »gospodarska varnost temelj, politična varnost

načelo, vojaška varnost zagotovilo, tehnološka varnost ključ in kulturna varnost rešitev».

Sposobnost sodelovanja z zavezniki (z namenom vplivati na globalno varnostno okolje) bo usmerjena na ustvarjanje možnosti za razvoj – s pomočjo multilaterizma – mehanizmov delitve tveganj in odgovornosti, ki jih prinašajo sedanji izzivi na političnem, vojaškem, gospodarskem, okoljskem in človeškem področju. Druge poddomene – obmejna varnost, posamezni varnostni dokumenti, varnost zabojsnikov in energetske infrastrukture, boj proti piratstvu, trgovanje z mamili, širjenje orožja za množično uničevanje in njegovih nosilcev, pandemične bolezni – pripomorejo k prejšnjim z namenom dopolnjevanja, podpirati in ne podvajati prizadevanj mednarodne skupnosti, ki dopolnjujejo skupno sodelovanje.

6. Nacionalne ukrepe in strategije vseh mednarodnih organizacij, ki so odgovorne za krizno upravljanje, je treba skrbno pregledati in uskladiti, da se strateška izmenjava informacij lahko izvede v realnem času, s ciljem preoblikovati strukture poveljevanja, kontrole ter sil, ki so bistvene pri zagotavljanju učinkovitega kriznega upravljanja, vključno z določenimi področji, kot so: prometna in obmejna varnost, osebna integriteta, preprečevanje jedrskega, radiološkega, kemičnega in biološkega (JRKB) terorizma itn.

7. Usposabljanje za izvajanje protitupniških delovanj zahteva spremembi miselnosti in načina delovanja v nevarnem okolju, vzpostavitev in zagotovitev varnosti pri omogočanju humanitarne pomoči in pri opravljanju bistvenih dejanj, ki so nujna za prebivalstvo, spodbujanje učinkovitega upravljanja, podporo gospodarskemu razvoju, podporo usklajevanju ter družbenim spremembam, ustvarjanje posebnih zmogljivosti za specialne sile in organe pregona ter zaposlovanje ženskega vojaškega osebja v permisivnem⁶ ter nepermisivnem okolju v podporo taktičnemu delovanju.

8. Na področju varovanja virov in zmanjševanja učinkov podnebnih sprememb morajo oborožene sile razumeti ogroženost človeških skupnosti, ki jo povzročajo hidrometeorološka tveganja. Razviti morajo interdisciplinarne študije in oblikovati vzorce razvoja ter napovedovanja takšne vrste tveganj. Prav tako morajo prilagoditi strukturo vojaških organizacij in razviti prilagodljive mehanizme za oblikovanje ter vzdrževanje oboroženih sil, ki bodo prilagojene novim asimetričnim grožnjam in sposobne učinkovitega delovanja, ne glede na podnebne ali geofizične razmere na vojskovališču.

Zagotoviti morajo usposabljanje za izvajanje posebnih operacij, ki so povezane z ekoterorizmom, zagotoviti življenjsko pomembne vire za prebivalstvo in obvladovati posledice ekstremnih vremenskih razmer, pandemij ter naravnih nesreč. V takšnih okoliščinah je treba v kratkem času:

⁶ Operativno okolje, v katerem imajo vojaški organi in organi pregona države gostiteljice nadzor, namen in sposobnost omogočanja podpore delovanjem, ki jih načrtuje enota (povzeto po definiciji Vojaškega slovarja ameriškega obrambnega ministrstva, op. prev.).

- pripraviti študije in napovedi za napovedovanje posledic podnebnih sprememb na najbolj občutljivih območjih;
- sprejeti celovit program usposabljanja za vojaško osebje, da bo znalo omejiti posledice ekstremnih dogodkov (potresov, poplav, zemeljskih plazov, tornadov, suše ipd.);
- pridobiti podporo lokalnih skupnosti, da sodelujejo pri odpravljanju posledic ekstremnih dogodkov in v prizadevanjih za pomoč ter obnovo (s sodelovanjem političnih dejavnikov na prizadetih območjih v začetkih delovanja);
- zagotoviti združljivo tehnično opremo, nujno za posredovanje ob naravnih nesrečah, spremeniti tabele organiziranosti in opreme z uvedbo posebne opreme za ekstremne podnebne razmere ter zagotoviti opremo za transport in posredovanje, ki se uporablja v ekstremnih vremenskih razmerah.

9. Na področju doktrin in usposabljanja bo treba pregledati načela, doktrinarne določbe, načine usposabljanja sil, taktike, tehnike in postopke, nujne za prehod z načrtovanja sil na izvedbo celotnega spektra nalog, s poudarkom na treh glavnih področjih: na razvoju podatkovnih baz znanja in metod zbiranja informacij, na oblikovanju nujnih bojnih struktur in nabavi opreme (digitalizacija sil in območja delovanja s poudarkom na računalniških komunikacijah, horizontalno povezovanje tehnologij, virtualne in konstruktivne simulacije, globalni sistemi za določanje položaja, zavedanje o situaciji v realnem času, smrtonosnost in sposobnost preživetja) ter na povečanju operativnega tempa bojnih sil.

Izobraževanje in usposabljanje ostajata najpomembnejša sestavna dela za pripravo izobraženih ter usposobljenih bojevnikov, ki so sposobni delovati v taktičnem okolju, v katerem so vojaška delovanja presenetljivo prešla s *površine na točko* ter se spremenila iz *okornih v okretne* in iz *konvencionalnih v asimetrične*. Sodobna vojaška delovanja vključujejo tudi *kibernetska delovanja* in *delovanja na podlagi informacijske tehnologije*. Standardizacija se bo nanašala na povezljivost, medsebojno zamenljivost, združljivost in enotnost usposabljanja.

Prihodnji proces usposabljanja vključuje zahtevo, da sile pripravijo in izvedejo skupne vojaške vaje, ki morajo obsegati humanitarno pomoč, zdravstveno in veterinarsko oskrbo, projekte skupnosti, gradnjo šol, transport, oskrbo z vodo in zdravstvene sisteme ter oblikovanje združenih medresorskih ekip za modeliranje prostora delovanja.

Naslednje zelo pomembno področje je krepitev kulturnega in jezikovnega zavedanja, z osredotočanjem na izpopolnitev kulturnih ter jezikovnih zmogljivosti (povezanih s socialno in družbeno strukturo, z nacionalnimi interesi, s kulturo, z jezikom, s strukturami moči in oblasti, z zgodovino, vedenjem ipd.).

Na nižjih ravneh mora biti vojaško usposabljanje osredotočeno na proučevanje posameznih regij in držav, mednarodne odnose, sociologijo, javno politiko in upravo, geografijo, primerjalne religije, običaje, jezikovno usposabljanje, družbeno-kulturno

izobraževanje, taktike, tehnike in postopke protiuporniške teorije, nevojaške vsebine in redke tuje jezike. Nenazadnje je treba izvesti medresorsko usposabljanje o obveščevalni dejavnosti, človeških virih, varovanju in upravljanju.

10. Na področju tehnološkega razvoja in kibernetских napadov bosta v vojni prihodnosti poudarjeni uničenje in motenje nasprotnikovih računalniških omrežij ter avtomatiziranih komunikacijskih sistemov pred začetkom napada z uporabo zelo nevarnih in močnih logičnih bomb ter računalniških virusov, ki lahko poškodujejo programsko opremo. Bojni oborožitveni sistemi za uporabo v prihodnjih vojnah bodo vključevali novo vrsto bojevnika, imenovano *Kopenski bojevnik (Land Warrior)*, ki bo zaradi svojega zapletenega sistema inteligence predstavljal več kot le oborožitveni sistem. Za bojišče prihodnosti je nujna nova fraza – *holografija kibernetiske vojne* – ki razkriva njegove informacijske in energetske povezave ter bolje opisuje zahteve po kibernetiski strukturi in dinamiki. Temeljni namen uporabe *pametnih orožij* bo izvajanje človeških dejanj, ne da bi pri tem človeka zares postavili na območje vpliva delovanja.

Prihodnje zmogljivosti in vojaška delovanja bodo pod vplivom različnih dejavnikov, katerih učinki bodo pogosto odločilni. Skladno s tem bodo morale prihodnje temeljne usmeritve za razvoj zmogljivosti obsegati:

- usmerjenost na *ekspedicijske naloge*;
- zmanjšanje števila zaposlenih;
- vlaganje v pomembnejša področja (transport in komunikacije, vesoljske zmogljivosti, obveščevalna dejavnost ter izvidovanje);
- združevanje sredstev in opreme, odpiranje obrambnih trgov ter spodbujanje konkurence.

Pojavila se bo potreba po silah, ki so sposobne opravljati več nalog, so opremljene z večnamenskimi sistemi, se lahko organizirajo v enote ter so dovolj prilagodljive, da se preoblikujejo skladno z različnimi nameni in nalogami. Prav tako se bo pojavila potreba po združevanju vojaških sil z drugimi načini moči, da bi se doseglo želeno končno stanje.

Nekateri drugi trendi se nanašajo na:

- izpopolnitev zmogljivosti za obrambo, protiinformacijsko/protiobveščevalno delovanje in kibernetiske napade na možnega nasprotnika;
- izpopolnitev skupnih zmogljivosti za strateško odvracanje, boj proti terorizmu in za preprečevanje širjenja orožja za množično uničevanje ter sočasnih groženj;
- izpopolnitev učinkovitih zmogljivosti za uporabo vojaških načinov moči z nižjimi stroški vojaške intervencije; uporabo sodobnih tehnologij pri odpravljanju asimetričnih groženj in strategij, ki jih uporabljajo težko prepoznavne ter razločevalne skupine (bojne in nebojne sile), zlasti na urbanih območjih; strateško delovanje na teroristične in druge skupine, ki ne upoštevajo načel prava oboroženih spopadov;
- izpopolnitev zmogljivosti, ki jih sile delijo s koalicijskimi partnerji in z zavezniki;

- izpopolnitev zanesljivih preventivnih in obrambnih zmogljivosti, vključno z razvojem strategije za povečanje skupnih prizadevanj agencij ter institucij, ki se bojujejo proti nasilnim političnim gibanjem, terorističnim mrežam ali poskusom organiziranega kriminala, katerih namen je pridobiti tehnologijo za proizvodnjo in uporabo orožja za množično uničevanje;
- izpopolnitev zmogljivosti, ki so nujne za hitro razmestitev civilnih in vojaških skupin strokovnjakov za prepoznavanje ter omejitev nujnih potreb, ki se pojavijo ob začetkih krize;
- izpopolnitev zmogljivosti za lažjo opredelitev potreb po posredovanju ob napovedanih nesrečah (to opravljajo združene skupine častnikov za povezavo in civilnih strokovnjakov), s čimer je omogočeno spremljanje potreb po pomoči, ter za opredelitev pogajalskih pogojev in objektivnih razmer, kar koristi pri določanju meril za prehod z vojaškega na civilni nadzor delovanja;
- uskladitev strategij, kratkoročnih političnih ciljev in postopkov javnega naročanja z dolgoročnimi pogodbami, ki zagotavljajo opremljanje sil.

Ob koncu lahko rečemo, da se bo delovanje v prihodnosti izvajalo v nestabilnem varnostnem okolju in bo določalo spremembo miselnosti v zvezi s krajem, vlogo ter uporabo oboroženih sil pri ustvarjanju učinkovitega mehanizma za skupno usklajevanje med različnimi načini moči, kot so diplomatski, gospodarski, informacijski ali tisti za obnovo in razvoj, in sicer z namenom uresničiti cilje na vseh ravneh.

Bližnja prihodnost bo zahtevala spremembo nalog sil, spremembo načina reševanja mednarodnih konfliktov in izvajanja vojaških operacij. Nove strukture sil bodo morale biti sodobne, prilagodljive, profesionalne, ustrezno opremljene, prenestljive, povezljive, sposobne vzdrževati same sebe in večdimenzionalno zaščitene ter sposobne izpolnjevati tako trenutne operativne potrebe kot prihodnje politične zahteve in obveznosti.

Nujen bo razvoj skupne globalne mreže za izmenjavo podatkov in informacij, v katero bodo vključene tudi druge organizacije, ki sodelujejo na področjih obrambe in varnosti. Poleg tega bo treba oblikovati novo varnostno okolje in uvesti inovativno razmišljanje na ravni političnih ter vojaških voditeljev in v okviru vojaških sil ter pregledati in proučiti doktrinarna načela, da se zmanjša uporaba vojaških sil. Pomembno bo tudi povezovanje z drugimi partnerji in agencijami v skupnih prizadevanjih za upravljanje prihodnjih nalog ter konfliktov.

Literatura

1. *Romanian Security Strategy (Varnostna strategija Romunije)*, 2008. Bukarešta.
2. *Global Trends 2025. A Transformed World, 2008. (Globalni trendi 2025. Drugačen svet.)* Washington DC 20402-0001, ISBN 978-0-16-081834-9.
3. *Brown, Nick, 2010. World in Action: The new NATO Maritime Strategy highlighting the current situation of the Operational Environment (Svet v akciji: Natova nova pomorska strategija s poudarkom na trenutnem stanju operativnega okolja).* *Jane's International Defense Review. Velika Britanija, Zvezek 43, str. 28–29.*

4. Bucinski, Vasile, 2007. *The air dimension of the Air to Ground War (Zračni vidik vojne zrak-kopno)*. Bukarešta, uredila Univerza za nacionalno obrambo (National Defence University), »Carol I«, str. 244.
5. Koblenz, Gregory D., 2010. *New considerations related to biosecurity. The balance of the biologic threats and reactions to those threats (Nove ugotovitve v zvezi z biološko varnostjo. Ravnavesje med biološkimi grožnjami in odzivi nanje)*. *International Security: ZDA*, zvezek 34, št. 4, str. 96–132.
6. Laidi, A., 2007. *Retour de Flamme. Comment la mondialisation a accouché du terrorism (Vrnitev ognja. Kako je globalizacija privedla do terorizma)*. Calmann-Levy, prevod v romunski jezik, uredila založba House of Guides, str. 122.
7. Llouquet, Anne-Lise, 2010. *The recruiting reform: the promises of the Joint Approach (Reforma zaposlovanja: obljube skupnega pristopa)*. *Armées d'aujourd'hui. Francija*, št. 347, str. 30–32, 48–62.
8. Lovelace Jr., Professor Douglas C., 1997. *Evolution in military affairs: Modelling the US Armed Forces in the Future, abstract (Razvoj vojaških zadev: Oblikovanje ameriške vojske v prihodnosti, povzetek)*.
9. Yarger, Dr. Harry R., 2010. *Small scale wars shorter than General War: Perspectives in using the Military Power in the XXIst Century (Vojne manjšega obsega, krajše od splošne vojne: Vidiki uporabe vojaške moči v 21. stoletju)*.